

درباره پیشینه این حسینیه چندین سند تاریخی وجود دارد. کتاب «تاریخ دارالعرفان خمسه» یکی از این اسناد است. طبق این کتاب، قدمت این حسینیه به دوره نادرشاه و شاید هم سال‌های قبل از آن مربوط می‌شود. در آن زمان به جای حسینیه، به آن «تکیه» گفته می‌شد. حتی گفته شده این حسینیه در زمان کریم‌خان زند هم وجود داشته و در کنار آن، باغ‌ها و محلات زیادی بوده است

به گفته جعفرلو، هر سال از چند روز مانده به مراسم، تمامی هتل‌ها و مسافرخانه‌ها از میهمان پر می‌شود. اقامتگاه و هتل وابسته به این حسینیه هم از این قضیه مستثنا نیست. تعداد افرادی که برای شرکت در این مراسم به زنجان می‌آیند، به حدی است که حتی مردم خانه‌های خود را در اختیار برخی میهمانان قرار می‌دهند.

بزرگترین دسته عزاداری ایران در حسینیه اعظم زنجان یوم العباس و شور حسینی

زهرة توکلی
روزنامه‌نگار

حسینیه اعظم زنجان با قدمت یک قرن توسط حاج میرزا محمدنقی و حاج میرزا بابایی وقف شده است. گرچه این حسینیه جزو مکان‌های مذهبی، تاریخی و دیدنی کشور محسوب می‌شود اما دلیل شهرت آن به واسطه برگزاری مراسم عزاداری در هشتم ماه محرم (شب تاسوعا) است. مراسمی که در آن، نه تنها هیأت‌های مذهبی مناطق مختلف شهر زنجان بلکه هیأت‌های مذهبی از شهرهای دیگر استان و حتی دیگر استان‌های کشور شرکت می‌کنند و حضور میلیونی را تشکیل می‌دهند. به همین دلیل دسته عزاداری حسینیه اعظم زنجان، بزرگترین دسته عزاداری ایران محسوب می‌شود. این مراسم در ۱۵ دی ماه ۱۳۸۷ به‌عنوان دهمین میراث معنوی به ثبت ملی رسیده است. مسئول روابط عمومی اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان در این باره در گفت‌وگو با «ایران» می‌گوید: حسینیه اعظم زنجان در جنوب شهر زنجان و در خیابان فردوسی و کنار بازار قدیم زنجان قرار دارد. هر سال هشتم ماه محرم که به «یوم العباس» مشهور است، دسته عزاداری از این حسینیه که قبلاً بسیار کوچک بوده، شروع شده و تا امامزاده ابراهیم(ع) حرکت می‌کند و مردم ندور خود را در قالب کمک به حسینیه و قربانی ارائه می‌کنند. این دسته عزاداری بتدریج بزرگ‌تر شده و توسعه یافته و تعداد افرادی نیز که برای گرفتن حاجات خود در این مراسم نذری می‌دانند، بیشتر شده است. زهرا محمدی می‌افزاید: مراسم عزاداری حسینیه اعظم از صبح روز هشتم ماه محرم آغاز می‌شود و تا اذان مغرب ادامه دارد. به طوری که شرکت‌کنندگان در این مراسم نمازشان را در امامزاده خوانده و بار دیگر به حسینیه بازمی‌گردند. در پایان مراسم نیز غذاهای نذری در بین آنان توزیع می‌شود.

برگزاری این مراسم عزاداری، قبل از محرم آغاز می‌شود. به طوری که کل حسینیه شستشو داده و سیاه‌پوش می‌شود. امکانات خدماتی نظیر آب و برق این منطقه، محدود، آن که معمولاً در هشتم محرم مملو از جمعیت عزادار می‌شود هم مورد بررسی قرار می‌گیرد. تا در صورت هرگونه خرابی، تعمیر

در آن زمان به جای حسینیه، به آن «تکیه» گفته می‌شد. حتی گفته شده این حسینیه در زمان کریم‌خان زند هم وجود داشته و در کنار آن، باغ‌ها و محلات زیادی بوده است. دومین سندی که از طریق آن می‌توان از قدمت این حسینیه آگاه شد، «عَلَم فلزی» حسینیه است که از دیگر علم‌ها کوچک‌تر است و تاریخ حک شده، روی این علم هم نشان دهنده این است که به سال ۱۲۲۱ مربوط می‌شود. سومین سند مکتوب هم سنگ‌نوشته‌ای است که هم اکنون در راهروی مسجد و روی دیوار نصب شده، است و به سال ۱۲۶۱ مربوط می‌شود. البته اهالی زنجان طی این سال‌ها، حسینیه را تعمیر و بازسازی کرده‌اند. البته اسناد فقط به این ۳ مورد محدود نمی‌شود و اسناد دیگری هم وجود دارد که قدمت این حسینیه را آشکار می‌کند.

مقدمات آماده‌سازی حسینیه برای محرم

بدیهی است که برای برگزاری این مراسم بزرگ و باشکوه، مقدماتی لازم است. محمدی در این باره می‌گوید: هر سال انجام مقدمات لازم برای

۱۳ هزار قربانی و کمک‌های میلیاردری مردم به حسینیه

آمار تعداد افراد شرکت کننده در مراسم محرم در سال ۱۳۹۱ نشان می‌دهد که ۵۰۰ هزار نفر در مراسم محرم این حسینیه شرکت کردند. شرکت‌کنندگان فقط از شهر زنجان نیستند بلکه از دیگر شهرهای استان، استان‌های دیگر و حتی خارج از کشور برای شرکت در این مراسم، به این شهر سفر می‌کنند. وی می‌افزاید: اسناد تاریخی و آمارهای موجود نشان می‌دهد که هر سال بیش از ۱۳ هزار رأس گوسفند به عنوان نذر قربانی به حسینیه داده می‌شود. همچنین مردم برای کمک به این حسینیه میلیاردها تومان نذر می‌کنند.

قدمت تاریخی حسینیه اعظم زنجان

به گفته محمدی، درباره پیشینه این حسینیه چندین سند تاریخی وجود دارد. کتاب «تاریخ دارالعرفان خمسه» یکی از این اسناد است. طبق این کتاب، قدمت این حسینیه به دوره نادرشاه و شاید هم سال‌های قبل از آن مربوط می‌شود.

حسینیه اعظم زنجان دومین قربانگاه جهان اسلام

به عقیده وی، از آنجا که این دسته عزاداری از دل مردم برخاسته است لذا طی این همه سال، نه تنها استوار و پابرجا مانده بلکه هر سال پرشورتر از سال قبل برگزار می‌شود. این دسته عزاداری در ابتدا کوچک بوده لذا نذورات آن هم کمتر بوده اما بتدریج توسعه یافته است. مردم وقتی دیدند با این نذورات هرچند اندک، گره‌ای از مشکلات بزرگشان باز شده، نذورات هم افزایش یافته است. جعفرلو می‌گوید: حسینیه اعظم زنجان، بعد از «منای» مکه، دومین قربانگاه جهان اسلام است. تعداد قربانی‌هایی که مردم در این مکان به عنوان نذر به این حسینیه می‌دهند، رتبه دوم را در دنیا دارد. وی درباره پخش نذورات بین مردم اظهار می‌دارد: توزیع نذر قربانی در حسینیه اعظم زنجان به صورتی است که شهر زنجان را به ۴ قسمت تقسیم می‌کنند و هر سال در تمامی خانه‌های یک قسمت از آن ۴ قسمت، قربانی توزیع می‌کنند. توزیع گوشت‌های قربانی از طریق حواله‌هایی است که از قبل در اختیار مردم آن مناطق قرار می‌گیرد و توزیع آن در روز عاشورا انجام می‌شود. بنابراین هر ۴ سال یکبار، تمامی مردم ساکن زنجان از این گوشت‌های نذری بهره‌مند می‌شوند. جعفرلو می‌افزاید: در روز عاشورا از نذورات مردم آبگوشت تهیه می‌شود و پس از نماز ظهر بین عزاداران توزیع می‌شود.

شود. مسئول روابط عمومی اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان می‌گوید: از اول محرم تا پایان ماه صفر هر شب ساعت ۲۱ در این حسینیه زیارت عاشورا خوانده و مراسم عزاداری برگزار می‌شود. همچنین طی این مدت هم مردم نذورات خود را به این حسینیه می‌دهند. اما روز هشتم محرم که از راه می‌رسد، گویی در این حسینیه و خیابان‌های اطراف آن قیامتی برپا شده است. خیل عزاداران زن و مرد از جوان، سالخورده و حتی خردسال از سراسر کشور و حتی کشورهای دیگر برای شرکت در این مراسم به این شهر می‌آیند. به همین دلیل در این روز جاده‌ها و خیابان‌های منتهی به حسینیه شهر زنجان بسته می‌شود تا امنیت عزاداران با نبود خودروها در این محدوده، فراهم شود. نیروهای خدماتی و امنیتی شامل پلیس، نیروهای انتظامی، اورژانس، شهرداری و... همه و همه برای برگزاری بهتر این مراسم مستقر می‌شوند تا در صورت نیاز خدمات لازم را ارائه کنند. مکان‌ها و صندوق‌هایی هم به صورت دکه‌های سیار برای دریافت نذورات مردم اعم از وجوهات یا قربانی در نظر گرفته می‌شود. به گفته محمدی، در روز هشتم محرم تمامی اداره‌های شهر زنجان از ساعت ۱۲ ظهر یعنی چند ساعت قبل از شروع مراسم به دلیل بسته شدن مسیرهای منتهی به حسینیه، تعطیل می‌شود تا بتوانند برای شرکت در این مراسم به همراه خانواده آماده شوند.

تأمین امنیت عزاداران با بسیج شدن نهادها

کارشناس اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان هم در این باره در گفت‌وگو با «ایران» می‌گوید: هر سال، روز هشتم ماه محرم که به عنوان «یوم‌العباس» معروف است، تمامی هیأت‌های عزاداری که در سطح شهر زنجان هستند حتی هیأت‌های عزاداری سطح استان و سایر استان‌های همجوار در این مراسم شرکت خواهند کرد. حتی میهمانان خارجی هم خواهیم داشت. بنابراین کل استان برای برگزاری این مراسم بسیج می‌شوند. مجتبی جعفرلو که بیش از ۱۰ سال تصویربرداری و عکاسی هوایی این مراسم بزرگ عزاداری را از طریق بالگرد برعهده گرفته و به گفته خودش برای هشتم ماه محرم هر طور شده خود را به این مراسم می‌رساند، می‌افزاید: بانی اصلی این دسته‌های بزرگ عزاداری، خود مردم هستند و جمعیت میلیونی را در این مراسم تشکیل می‌دهند. خیابان‌های اطراف این حسینیه به حدی شلوغ و مملو از جمعیت عزادار می‌شود که شاید حرکت در مسیر ۵ دقیقه‌ای در این منطقه، ۲ ساعت طول بکشد.

پخت چند تنی حلواي اوماج در زنجان

علاوه بر غذای نذری، مردم این شهر پخت بیش از ۱۰ تن حلوا را هم برعهده دارند. حلوايي که به «حلواي اوماج» شهرت دارد. این نوع حلوا بیشتر برای مراسم افطار و عزاداری‌ها بویژه عزاداری محرم استفاده می‌شود و پخت آن هم سخت و زمانبر است.

